

ORIENTACE V PŘÍRODĚ

Abychom se v přírodě nikdy neztratili, je nutné umět se dobře orientovat. K tomu nám slouží světové strany, čtyři světové strany, podle kterých se určuje na zemském povrchu směr, slouží také k navigaci a k orientaci map.

Základní světové strany jsou **sever** (anglická zkratka N), **jih** (S), **východ** (E) a **západ** (W). Zobrazují se na tzv. světové růžici.

K základní orientaci nám složí BUZOLA a KOMPAS.

V přírodě nám ale pomáhají i jiné jevy, jako je poloha slunce, noční obloha, letokruhy či lišejník. Ty si zde představíme...

Orientace pomocí slunce

Slunce je v 6:00 hodin ráno na **východě**,
v 9:00 ráno na **jihovýchodě**,
ve 12:00 hodin odpoledne na **jihu**,
v 15:00 hodin odpoledne na **jihozápadě** a
v 18:00 hodin na **západě**.

Pozor však na změnu času, kdy v měsících letního času je vše o hodinu později.
letní

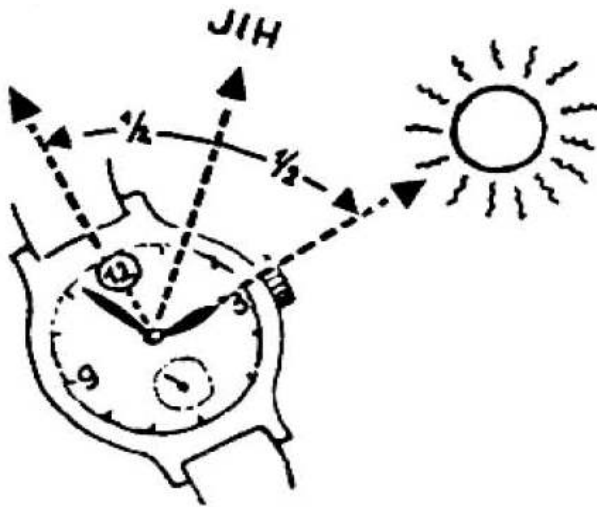

v létě zapadá na SZ

v poledne

v létě vychází na SV

Orientace pomocí ručičkových hodinek

Za slunečného počasí lze díky ručičkových hodinek nalézt jih.

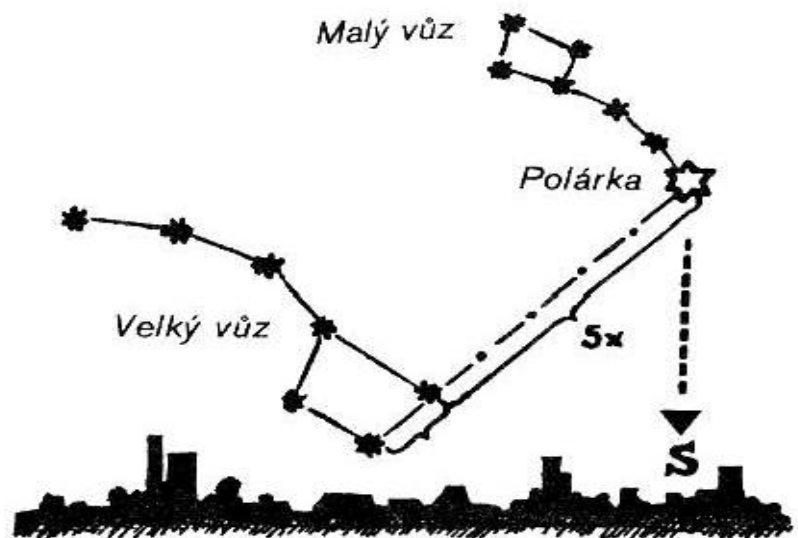
Postup:

Hodinky dáme do vodorovné polohy a natočíme je tak aby malá hodinová ručička ukazovala na slunce. Přesně v půlce mezi malou ručičkou a dvanáctkou je **jih** a na opačné straně **sever**. Když směr zjišťujeme v době, kdy máme hodinky nařízeny na letní čas, musíme ubrat jednu hodinu.

Orientace pomocí Severky

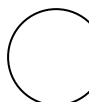

Severka neboli Polárka je velmi výrazná hvězda na obloze. Během roku takřka nemění své místo a její poloha je stále **severním** směrem.

Najdeme ji tak, že vyhledáme souhvězdí Velkého vozu, jehož přední stěnu (ta bez oje) spojíme přímkou a tuto vzdálenost prodloužíme opticky 5x. V konečném bodě leží Severka, která je zároveň poslední hvězdou v oji Malého vozu.

Orientace pomocí měsíce

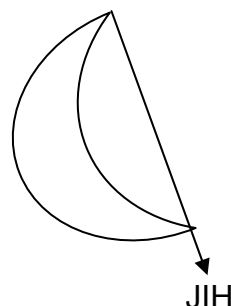
Obdobně jako slunce i měsíc najdeme v různých nočních dobách směřovat na danou světovou stranu.

- Měsíc v první čtvrti je na jihu v 18 hodin
a na západě o půlnoci.
- O úplňku večer v 6 hodin je na **východě**,
o půlnoci na **jihu**,
v šest ráno na **západě**.
- Měsíc v poslední čtvrti ukazuje **východ** o půlnoci
a **jih** ráno v 6 hodin.

Opět nezapomínejme, že v letním čase se posunujeme o hodinu vpřed.

Neúplný měsíc nám ale také přibližně určuje **jih**, a to tak, že přímka, kterou spojíme oba cípy měsíce směřuje právě na tuto světovou stranu.

Orientace pomocí letokruhů

Letokruhy na pařezu, kromě toho, že značí stáří stromu, značí také světové strany. Jsou totiž hustší na sever (neboť zde je větší zima a dřevo méně roste) a naopak řidší směrem na jih.

Orientace pomocí mechu a lišejníku

Mech a lišejník roste povětšinou na osamělých stromech na **severní** straně.

Orientace pomocí mraveniště

Mraveniště stojí většinou jižně od stromu a mírný spád je na jih (svítí jim sem více slunce). Pokud stojí samostatně, je severní strana ta strmější.

Orientace pomocí osamocenému stromu

Větve osamocených stromů jsou na **jižní** straně delší.

Orientace pomocí oltáře kostelů

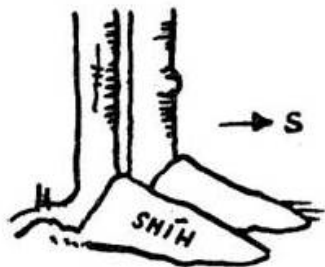
Oltáře v kostelech jsou často orientovány na **východ** (aby prvé sluneční paprsky oltář ozářili), vchod tedy směřuje k **západu**.

Orientace pomocí včelího úlu

Včelí úly mívají česna (otvor pro včely) obrácená na **jih** (aby se teplo a světlo dostalo do úlu co nejvíce).

Další úkazy

- **jižní** svahy jsou více zalesněny
- tmavší strana kmenu buku směřuje na chladnější (**severní**) stranu
- slunečnice se otáčejí za sluncem i tehdy, je-li pod mrakem
- stráně a svahy směrem na **jih** jsou dříve bez sněhu (je tu více slunce a tudíž i dříve jaro)
- maliny a jahody dozrávají dříve na **jižních** svazích